

Handlingsplan för arbetet mot våldsbejakande extremism

Bakgrund

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Både i Sverige och internationellt fokuserar man på tre olika grupperingar i arbetet mot politisk extremism; högerextrema vit makt-rörelser, vissa vänsterautonoma miljöer och islamistiskt extremistiska grupperingar. Det gemensamma med dessa rörelser är att de bejakar våldet som en metod i sitt politiska arbete.

Radikalisering används flitigt som ett begrepp i debatten kring våldsbejakande extremism och som främst associeras till islamistisk extremism som i sin tur leder till ideologisk och religiös extremism för att genomföra genomgripande förändringar i samhället. I förlängningen leder detta till att individer och grupper tar till våld eller förespråkar våld för att nå sina politiska syften. Inom denna gruppering har även rekrytering till olika terrorrörelser aktualiserats och genomförts i Sverige.

Dessa begrepp och frågor kan uppfattas som politiskt laddade och är både ifrågasatta och omdiskuterade. Oavsett vilka begrepp som används är åtskillnaden mellan våldsbejakande och icke våldsbejakande engagemang viktig att göra. Åsiktsfrihet och tryckfrihet är grundlagsskyddade rättigheter. När medlen dock används för att begränsa andra grupper och individers möjligheter att utöva sina grundlagsskyddade rättigheter genom hot och våld handlar det om våldsbejakande extremism som då blir då ett hot mot demokratin.

För att förebygga våldsbejakande extremism har Regeringen 2015 utsett en Nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Huvuduppdraget är att förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Samordnaren ska även verka för att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. Till sin hjälp har den nationella samordnaren ett kansli bestående av åtta personer.

Ansvarsfördelning och fokusområden

Ansaret för att leda och samordna kommunens arbete med att förebygga våldsbejakande extremism ska ligga under Socialnämnden. Nämnden har även ansvar för att utse kontaktpersonen till den nationella samordnaren samt att en rutin för det praktiska arbetet tas fram.

Arbetet skall bedrivas inom följande fokusområden:

- Samverkan internt och externt
- Främjande, förebyggande och motverkande insatser
- Utbildning och kompetensutveckling till berörda verksamheter
- Stöd till anhöriga

Samverkan internt och externt

Arbetet mot våldsbejakande extremism i Flens kommun ska bygga på samverkan internt och externt med andra berörda aktörer i kommunen som lokal polismyndighet och säkerhetspolis men också det civila samhället som exempelvis politiska organisationer, trossamfund, föreningar och studieförbund. Särskilt viktigt är samverkan med de islamiska trossamfunden i det förebyggande arbetet mot islamistiska extremistiska grupperingar.

Främjande, förebyggande och motverkande insatser

Insatser mot våldsbejakande extremism måste ske på flera nivåer; främjande, förebyggande och motverkande insatser.

När det gäller **främjande insatser** så handlar det om att främja ett mångkulturellt och inkluderande samhälle och stärka medvetenheten om de demokratiska värderingarna i vårt samhälle samt människors lika värde. Här har skolan på alla nivåer ett viktigt uppdrag att arbeta med frågor om demokrati, makt och genus. Det politiska arbetet i kommunen ska på alla nivåer genomsyras av dessa frågor. Här är det viktigt med en vital politisk debatt där även de medborgare som står utanför partipolitiken får föra fram sina synpunkter och därigenom stärka den kommunala demokratin.

Det förebyggande arbetet behöver bedrivas på flera nivåer: Generella **förebyggande insatser** som handlar om breda insatser till alla medborgare men framförallt barn och unga och exempel på detta är god hälsovård, en bra skola och förskola för alla åldrar, fritidsgårdsverksamhet och ett brett föreningsliv. Nyckelordet för detta arbete är inkludering vilket innebär att generella förebyggande insatser kan motverka våldsbejakande extremism.

För att nå goda resultat i detta arbete räcker de generella åtgärderna i regel inte till. Det kan även behövas **specifika förebyggande insatser** som riktas mot specifika problem eller vissa grupper av unga som befinner sig i riskzonen för ett oönskat beteende eller förhållande. Här är det viktigt att analysera vilka grupper av ungdomar som kan identifiera sig med våldsbejakande grupperingar och då kan specifika stödinsatser exempelvis i skolan ge stöd och utbildning till dessa i samverkan mellan skola, socialtjänst och polis. När det gäller den islamistiska våldsbejakande extremismen så har de islamiska trossamfunden en mycket viktig roll att fylla, framförallt när det gäller den ungdomsverksamhet de bedriver.

Individeriktade förebyggande insatser utgörs av insatser som riktar sig mot enskilda individer med riskbeteende. Dessa insatser går ofta hand i hand med specifika förebyggande insatser och kan handla om att utreda och anpassa åtgärder som exempelvis stödpersoner, behandling, praktik etc. Här är det extra viktigt med samverkan mellan skola, socialtjänst och polis för att tidigt ta tag i problemet. Det är också viktigt att använda sig av de samverkanforum som redan finns idag.

I det individanpassade arbetet är samverkan med de islamiska trossamfundet i det förebyggande arbetet mot islamistiska extremistiska grupperingar viktigt. Detta bildar tillsammans **motverkande insatser** mot denna typ av extremism genom att kommunens tjänstemän tillsammans med sina samverkande organisationer och civilsamhället vet vad som behöver göras när en grupper och individer radikaleras.

Särskilda insatser krävs för eventuella personer som återvänder från krigshärdar där man kan ha stridit för terrorstämplade organisationer. Här krävs en nära samverkan med polis och säkerhetspolis för att först utröna om eventuella brott begåtts.

Utbildning och kompetensutveckling

Verksamheter i Flens Kommun och våra externa samverkansparter som berörs av våldsbejakande extremism behöver utbildning och kompetensutveckling i dessa frågor. Utsedda nyckelpersoner inom skola, socialtjänst ska få särskild utbildning för att kunna stödja individer och anhöriga.

Stöd till anhöriga

Oroliga anhöriga eller närstående ska kunna få hjälp och stöd av kommunen. Det finns även en nationell stödtelefon för detta ändamål.

Ett bra stöd till anhöriga är också ett viktigt led i det förebyggande arbetet på individnivå. Även här är samverkan med de islamiska trossamfundet i det förebyggande arbetet mot islamistiska extremistiska grupperingar särskilt viktigt.

Förväntade effekter i Flens Kommun

- Att ingen ungdom radikaliseras och rekryteras av terrornätverk
- Att rekryteringen till våldsbejakande extremistiska grupperingar minskar och genom detta marginalisera dess inflytande
- Fungerande nätverk och samverkan mellan myndigheter och civilsamhälle för att motverka och förebygga våldsbejakande extremism
- Ökad kunskap om våldsbejakande extremism hos myndigheter och civilsamhälle
- Att handlingsplanen fungerar vid misstanke om radikaliserings hos grupper och individer och att anhöriga kan få stöd och hjälp i samband med detta

Rutin

En rutin för det praktiska arbetet mot våldsbejakande extremism är framtagen av den lokala samordnaren. Rutinen bygger på handlingsplanens intentioner.

Uppföljning och revidering

Ansvar för uppföljning av det praktiska arbetet och revidering av handlingsplanen har Socialnämnden. Samordnaren rapporterar med jämna mellanrum till Brottsförebyggande rådet, BRÅ.